

Vjeronauk u Europi

AUSTRIJA

Vjeronauk u Austriji ima dugu tradiciju. Potpuno je bio ukinut tijekom nacističkog režima. Godine 1945. vjeronauk je vraćen u sve državne škole.

Vjeronauk je obavezan predmet u školama. Ostvaruje se dva sata tjedno tijekom školovanja. Roditelji djece mlađe od 14 godina mogu tražiti izuzeće od vjeronauka (7 %).

Dok je za djecu osnovne škole obavezan predmet, za srednjoškolu je vjeronauk u Austriji izdvojen predmet.

Osim vjeronauka u školama, u svim se austrijskim župama (crkvenim zajednicama) ostvaruje župna kateheza.

BELGIJA

U Belgiji postoje dvije vrste srednjih škola – državne i katoličke. Katoličke srednje škole pohađa oko 60 % mladih.

U katoličkim školama vjeronauk obavezan (dva sata tjedno). U državnim školama učenici biraju između nastave religije (katoličke, protestantske, hebrejske ili islamske) ili nekonfesionalne etike.

Svrha je vjeronauka suočavanje mladih s istinskim životnim problemima, posebno s problemom smisla života. Vjeronauk želi potaknuti osloboditeljsko djelovanje u svijetu u duhu vjere.

FRANCUSKA

Francuska je jedna od rijetkih europskih zemalja koja nema vjeronauk u školama (slično kao i nama susjedna Slovenija).

Odgovor na pitanje, zašto u Francuskoj nema vjeronauka u školama, nalazi se u prosluti. Riječ je o događaju Francuske revolucije (18. st.) i odvajanju države od Crkve (religije).

Premda vjeronauk postoji samo u katoličkim školama, u državnim školama postoji jedan slobodan dan u tjednu (najčešće srijeda) za izvannastavne aktivnosti, među njima i vjeronauk (slobodan izbor).

Posljednjih desetak godina u Francuskoj se ozbiljno promišlja o uvođenju predmeta u sve škole koji bi sustavno obrađivao religiju i etiku u duhu dijaloga i tolerancije.

HRVATSKA

Vjeronauk ima dugu tradiciju u hrvatskim župama i školama. Znanstveno promišljanje o vjeronauku (studij katehetike) postoji još od 19. stoljeća. Hrvatski katehëtari (stručnjaci za vjeronauk) međunarodno su priznati.

Dolaskom komunizma u Hrvatsku i u cijelu Jugoslaviju 1945. godine, vjeronauk postaje neobavezan predmet, a 1953.

potpuno se odstranjuje iz škola. Sav se vjeronauk odvijao samo u župama.

Pored otežavajućih uvjeta razvija se katehetska (vjeroučiteljska) djelatnost. Pisu se mnoge knjige, organiziraju seminari, osnivaju instituti (npr. poznati Katehetski institut za školovanje vjeroučitelja na Teologiji u Zagrebu).

1979. godine osnovana je katehetska radna ekipa "Symbolon". Zaslužna je za nastanak izvornih hrvatskih katekizama i udžbenika za vjeronauk ("Pozvani na gozbu", "Snagom Duha", i dr.). Pripremila je mnogo vrijednih pomagala za rad. Nakana je ostvarivanje kvalitetnog vjeronauka, stvaranje novog govora vjere...

Zahvaljujući demokratskim promjenama vjeronauk je, god. 1991./92. vraćen u hrvatske škole. Angažirani rad crkvenih katehetskih stručnjaka tijekom 20. stoljeća mnogo je pomogao kvalitetnom povratku vjeronauka.

Ugovorom Hrvatske i Vatikana predviđeno je da se vjeronauk izvodi u osnovnim i srednjim školama dva sata tjedno. Vjeronauk je izdvojen konfesionalan predmet. Razlikujemo katolički, evangelički, baptistički, pravoslavni, islamski vjeronauk. U srednjoj školi postoji vjeronauku alternativan predmet – etika. Učenicima je ostavljena sloboda izbora.

IRSKA

U osnovnoj i srednjoj školi postoji konfesionalni vjeronauk. Dio je redovite školske satnice. Crkvena vlast određuje sadržaje i programe predmeta.

Općinske škole moraju predvidjeti mjesto za kapelana koji će u školama obavljati vjerske obrede.

ITALIJA

Nakon II. svjetskog rata bilo je teško stanje za talijansku katehezu i vjeronauk. Postupno se ostvarivala katehetska obnova.

Danas u Italiji postoji veoma velik broj specijaliziranih časopisa za vjeronauk. U Italiji se nalaze poznati fakulteti za školovanje vjeroučitelja.

U svim talijanskim školama izvodi se katolički konfesionalni vjeronauk koji financira država. Moguće je tražiti izuzeće.

Katolički vjeronauk mogu pohađati (ako žele) i učenici drugih vjeroispovijesti.

LITVA

Poput Hrvatske mladim stanovnicima Litve omogućeno je pohađanje konfesionalnog vjeronauka. To znači da mogu birati vjeronauk prema izboru, odnosno prema svojoj konfesiji (vjeroispovijesti). Učenici u Litvi odlučuju između konfesionalnog vjeronauka (čak 9 mogućnosti – razne religije) i etike (model sličan Hrvatskom primjeru).

NJEMAČKA

U nacističkoj Njemačkoj (1939.-1945. god.) vjeronauk je odstranjen iz svih škola. Nakon 1945. god. vjeronauk je vraćen u sve škole. Redovit je (obvezan) predmet uz mogućnost izuzeća. Učenici u Njemačkoj vjeronauk mogu birati za završni maturalni rad. Vjeroučitelj može predavati tek onda kada dobije mandat (ovlaštenje) u ime Crkve od mjesnog biskupa (kao i u Hrvatskoj). Neko se vjeronauk više uvode u istine vjere, potom istražuju Bibliju, pa Crkvu... U današnjem vjeronauku u središtu su interesa pitanja mladih promatrana svjetlom vjere.

POLJSKA

Dolaskom komunizma u katoličku Poljsku 1945. god. vjeronauk je u školama postao najprije neobvezan, a zatim je 1952. god. ukinut. Nastojalo se oslabiti i crkvenu katehezu (vjeronauk u župi). Cilj je kateheze odgojiti čestite Poljake i zrele kršćane. Vjera je uvijek bila dosta jaka. Još u doba komunizma više od 90 % srednjoškolaraca pohađalo je župnu (crkvenu) katehezu. Krajem godine 1989. demokratskim promjenama u Poljskoj vjeronauk je vraćen u sve poljske škole. Nije obvezan. Učenici koji žele mogu pohađati alternativni predmet – etiku.

PORTUGAL

Vjeronauk se u Portugalu izvodi u svim javnim školama jedan sat tjedno. Cilj je vjeronauka povezati vjeru i kulturu, vjeru i konkretan život.

ŠPANJOLSKA

Vjeronauk je u španjolskoj redoviti i obvezni predmet za sve škole, ali ne i za sve učenike. Postoje se vjerska sloboda i pravo na odabir. Katolički vjeronauk je predmet kao i svi drugi. Održava se dva sata tjedno u osnovnoj i srednjoj školi. Katolički vjeronauk u španjolskoj je temeljni školski predmet. Vjeronauk u španjolskoj je konfesionalni predmet što znači da je ponuđena mogućnost različitim religijama da sudjeluju u izvođenju predmeta. Za one učenike koji ne žele nastavu vjeronauka postoji mogućnost izuzeća.

ŠVEDSKA

Slično kao u Norveškoj, u švedskoj je vjeronauk interkonfesionalan – uključuje općenito sve religije. Ne opredjeljuje se ni za jednu opciju. Riječ je o svojevrsnoj religijskoj kulturi. Predmet je obvezan za sve učenike.

UKRAJINA

U školi vjeronauk službeno nije dio školskog programa. Etika je obvezan predmet. Ipak, katolički se vjeronauk ostvaruje kao predmet gdje postoji suglasnost između svećenika (vjeroučitelja) i školskog ravnatelja.

VELIKA BRITANIJA

Vjeronauk u Velikoj Britaniji jest nekonfesionalan. Tzv. "religious education" neka je vrsta religiozne kulture. Obvezan je i redovni predmet. Učenici nerijetko biraju religijsku kulturu kao nastavni predmet za državnu maturu (završni ispit). Zanimljiva je praksa da svaki dan mnoge britanske škole radni dan počinju javnom molitvom u kojoj sudjeluju pripadnici različitih konfesija (religija).